48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1038 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 9/22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1904 13 ՁԱՄԱԶԱՆ 1322 – 9 ԹՐԵՐԻՆԸ ՍԱՆԻ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Ports,
CONSTANTINOPLE

ՏԻՐ ՍԻՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՆՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գրաֆ Ալֆ Մասուտիէ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած նամակներ եւ յօդուածներ

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : ارمانس فریه
داره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Հպատ. հասար	80 ֆր.	50 ֆր.
Դուռանցքս հասար	108 »	60 »
Լրատարմանի հասար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մեկ սենեակի համար, տողին քառասուն ֆրանկ։ Մեծ սենեակի աւելի ծանուցմանց համար համաձայնութիւն։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ (7)

ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆԻ ԶԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԲԱՐՔԵՐ ԵՒ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

Շոգեկառքը կը շարունակէր իր ճամբան։ Քանի ձիպութիւն հեռանային, ծովին մակերեսէն վեր կը բարձրանային, որով քիչ մը զովութիւն կը զգայինք։ կամ աւելի ճիշդ տաքութիւնը կը թեթեւնար. ուր է զովութիւնը...։

Ժամը 9ին մօտ անցան գետիններու վրայ խոտերն ու մացառները ակսան քիչնալ. հոս հրաբխային բնութիւնը յաղթահարած էր բուսականութեան, և սեւ ժայռերը տակաւ կը խտանային։ Ճիշդ ժամը 9ին հասանք 70րդ քիլոմէթրին վրայ Թապիա կայարանը, ուր շոգեշարժը ջուր առաւ։ Այս կայարանը ու շրջակայքն ալ բնակելի ըլլալով. Սօմալական քանի մը հիւղեր տեսանք։ Սօմալի տղայ մը, արհեստը առաջացնելով, մեծ գաւազաններով սուրճ կը ծախեն ուղեւորներուն։

Թապիայի կայարանէն յետոյ ուշադրութիւնս հրաւիրեցին դաշտին գեղեցիկ ծառեր։ Հարցուցի և տեղեկացայ որ ատոնք ինքնաբոյս ծառեր են և Ֆեռնի կը կոչուին։ Ատոնց ճիւղերէն քչփորիկ կը չինեն եղեր։ Հիմա հասկցայ թէ ճամբան հանդիպած Սօմալիներուս չաներուն բերանը գտնուած գրիչի պէս առարկաները, զորս մերթ ականներնուն կը քսէին և մերթ կը ծծէին, այս ծառէն կը չինուին եղեր։ Սօմալիներուն մեծն ու պզտիկը ա՛նքան սիրած են այս ծառը որ. գրեթէ ամէնուն բերանը մէյմէկ չիշ կը գտնուի սուլիչի և սիկոտի պէս զորս խօսած ատենին ձեռքերնին կ'առնեն ու ետքը դարձեալ չրթներնուն կ. կպցնեն, ա՛նքան մոլի են։ Այս քչփորիկները մեր գործածածին պէս չեն, այլ կանոնաւոր կեղեւը վրանին է դեռ։ Կ'երեւի թէ այս ծառին հիւթը անոնց հաճոյք կը պատճառէ։

Ժամը 10ին մօտ 90րդ քիլոմէթրին փրայ Ալիապահ կայարանը հասանք։

Այս տեղը Ֆրանսական Սոմալի և Հապէշիստանի Հարրար գաւառին սահմանագլուխը ըլլալով. բլուրի մը վրայ բերդանման շէնք մը կայ, ուր կը ընակի Ֆրանսացի պաշտօնատար մը իր պաշտօնաներով։ Դեռաները հոս գրեթէ մերկ և անբոյս ըլլալով, ընակչութիւն ալ չկայ։

Ժամը 10ը քառորդ անցած 106րդ քիլոմէթրին վրայ Տէվանը կայարանը հասանք, ուր կայ նաեւ պահականոցը, հապէշական դրոշներով զարդարուած։ Դրոշը ծիածանի ձեւացում մըն է, և ձողին ուղղահայեաց կերպով կարուած կանանչ, դեղին և կարմիր կերպասներէ կը բաղկանայ։ Զօրանոցին զօրքերը դուրսը գտնուելով մեզ ողջունեցին։ Ասոնց հրացանները Ֆրանսացիները ծախած են Հապէշիստանի։ Իսկ հագուստնին վարտիք մը, շապիկ մը և ամերիքանէ վերարկու մըն է։ Թէ՛ գլուխնին բաց և թէ ոտքերնին մերկ է։ Կառախումբը հոս 45 վայրկեան կը կենայ կերակուրի համար։ Իմանալով որ Վեհ. Սուլթանին պատուիրակներն ենք. հոս տեղի Սօմալիներն ալ ուրախալիր քովս փութացին և բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ. կայսեր համար։ Մինչեւ որ շոգեկառքը ճամբայ ելաւ Սօմալիները չատնալով չացան և բազմութիւն մը կազմեցին։ Մեր անցքը ատոնց համար հանդիսական տուն մըն էր կարծես։ Երբ ճամբայ ելանք, խնդրեցին որ վերադարձիս անպատճառ լուր ղրկեմ իրենց։

Ժամը 12ին 10 մնացած 132րդ քիլոմէթրին վրայ Ըտպլը հասանք։ Ժամը կէսին անցանք արօտավայրերէ ուր անհնարն տարածուած ուղտեր կ'արածէին, որոնց մէջ տեղ տեղ այծեր ու ուռնակներ ալ կը նշմարուէին։ Հետզհետէ անցանք նաեւ Այիշէ և Ասիւլէչլա կայարաններէն։

Ժամը 3ին երբ հարթ հաւասար դաշտ մը կ'անցնէինք, հողի չատ մը կուտակումներ տեսայ։ Կառուղղին հարցուցի թէ ի՞նչ են. ան ալ հակցուց.— Ասոնք տեսակ մը ճերմակ մրջիւններու տուներն են եղեր, որոնցմով ամբողջ դաշտը ողողուած է։ Մէկ մրջիւնոցէն միւսը 40—50 մէթր և մերթ աւելի հեռաւորութիւն կայ։ Մրջիւնոցները մէկուկէս երկու մէթր բարձրութեամբ և նոյնչափ շրջագիծով են և այնքան հաստատուն են որ բրիչով միայն կարելի է փլցնել։ Մանրամասնութիւն բայց անագրէն արարածներ։ Արդի ժամանակներուն մէջ մարդիկ իրենց հասակին և չափին քանի՞ պտիկը մեծութեամբ չէնք կը չինեն։ Եթէ այս միջաններուն չինածին չափը իրենց հետ բաղդատանք, մարդիկ աւելի կա՛ կը մնան։

Այս ճերմակ մրջիւնները իրենց գոյնին պատճառաւ նոյնացեղ ըլլալու են Հիճազի և Մէքքէի մէջ գտնուող մրջիւններուն որոնք հոն fourqa կը կոչուին։ Հիճազի մրջիւնները թէև գեղնին վրայ տուն չեն չիներ և գետնին տակ կը բնակին, բայց դուրսը՝ իրենց գործերով կրնան հաւասարիլ Հապէշիստանի իրենց եղբայրակիցներուն։ Արքայանները աւելի միջաներ են և ծառերը կրծելով կ'ոչնչացնեն. եթէ ճամբորդի մը մնաուկին տակը երկու օր կարենան մնալ, մնաուկին յատակը ամբողջովին կուտեն և մէջի ապրանքը ոչնչացուցած կ'ելլեն։ Ասոնց դէմ ոչ ոք ազդեցութիւն չունենայ իսկ։ Ասոնց դէմ ոչ ոք ազդեցութիւն չունենայ իսկ, և բացայայտ է որ չպիտի ալ ունենայ, բարդապէս կրնայ ծանր անհեղութիւններ ունենալ։ Հեռագիր ստացած եմ Պ. Սաղաթիէլէն որ մօտ օրէն մայրաքաղաքս կը հասնի գուցէ։ Արդ, անակնկալ պատուանդիր անձնաւորութիւն մը երբ իմանայ թէ ծանր յարձակումներ եղած են իրեն, զաւակին և իրենց առեւտրական տան դէմ և ես անտարբեր գտնուած եմ, ըսէք կ'աղաչեմ, ի՞նչ գաղափար պիտի գոյացնէ իմ վրաս։ Ատանկ պարագաներու մէջ լռելը մինչեւ մէկ ատիճան վախնալ չի՞ նշանակեր։

Ունկնդիրները միահամուռ հերքեցին Հրաչեայի այս կարծիքն և վստահացուցին զայն թէ Պօլսոյ մէջ այնչափ միամիտ մարդ չկար որ կարեւորութիւն ընծայէր Կռէկուառի նախանձոտ բարբաջանքներուն։

Հրաչեայ ալ գոհանալով այսչափով, Բօլի վրայ անդրադարձաւ և սկսաւ անոր դրուատիքը ընել։ Դերձակուհիին աղջիկը Օր. Վարդանոյ հիացանչ կ'ունկընդրէր նախկին ապահովապրողին նկատմամբ արտայայտուած այս համակրական խօսքերուն։

Երիտասարդը ուրիշ նիւթերու վրայ եւս բաւական խօսակցելէ ետք, յաղթական կերպով տուն վերադարձաւ։ Բօլ դեռ արթուն էր իր սենեկին մէջ, Հրաչեայ ուղղակի հոն դիմեց և սենեակին դուռը կղպելէ ետք, խորհրդաւոր շեշտով մը Բօլի մօտենալով,

—Դրօթած անխոհեմութիւնդ դարմանելու համար գերմարդկային ճիգեր թափեցի, ըսաւ։

—Ի՞նչ անխոհեմութիւն, հարցուց Բօլ, անդիտանալ ձեւացնելով դիմացինին նպատակը։

—Դուն շատ աղէկ գիտես ակնարկել օգած խնդիրս, յարեց, Կռէկուառը անանկ տուն մը նետել կուտաս, հոն ալ շնորհքով մը ծեծել կուտաս. ատոնք աղէկ. իր արժանի պատիժն է թող երթայ քաշէ. և երբ այս ամէնէն չբաւականանալով լրագրին մէջ ալ զինքը խայտառակելու կ'ելլաս. կը կարծե՞ս որ Պարգեւեանի պէս խորամանկ մարդ մը անտարբեր գտնուի այս ամէնուն հանդէպ։

—Ա՜ս ի՞նչ զրպարտութիւններ են գոչեց Բօլ, երդիծական չքմեղացու�ով մը, զի՞ս կ'ամբաստանէք իբրեւ Կռէկուառի գլխուն եկածներուն հեղինակը, ամենեւին չեմ ընդունիր և բոլոր կարողութիւնովս կը բողոքեմ։

— Դուն կրցածիդ չափ բողոքէ, պատասխանեց Հրաչեայ, Պարգեւեանը անանկ բաներ կլլող մարդ չէ։ Կռէկուառ մեր գրասենեակէն մեկնելէն ետք, ինչպէս դիտէք, Պարգեւեանի հանդիպած և հոն բերնին եկածը ասած է, երկու օր ետք մարդը լրագիրին մէջ կարդալուն պէս տղուն գլխուն եկածները, բնականաբար խորհած է թէ ո՞վ կրնար չահ ունենալ անոր այս մեռելական անխօսութեան ենթարկուելէն, կարծեմ աւելորդ չէ ըսել թէ առանց դժուարութեան մեր երկուքը մտաբերած է և զմեզ նշանակած է հեղինակը՝ այս օճիրին, որ մասնաւոր զուգադիպութեամբ մը տեղի ունեցած էր Կռէկուառի մեզի հետ կռիւի բռնուած իրիկունը։

—Կը չնորհաւորեմ, գոչեց Բօլ երգիծական շեշտով մը, չէնք չնորհքփաստաբան էք եղեր, սա ի՞նչ կնճռոտ հանգոյց է զոր այսչափ հարտարութեամբ քակել կը յաջողիք։

—Կատակի մի՛ զարներ, յարեց Հրաչեայ, Պարգեւեանի սեմէն ներս կոխելուս պէս, առաջին վայրկենին հակցայ հասառուին մեզ նկատմամբ ատծած յոռի զգացումը, մարդը բոլորովին փոխուած գտայ, դէմքը կախեր, ժանիքը լարեր, կատարեալ դժգոհի մը երեւոյթն առեր էր։ Առաջին ատթիւ շատրած մնացի, զղջացի այցելելուս։ ի՞նչ ընէի, այս դժգոհ ընդունելութիւնը տեսնելէ ետք նստիլ անկարելի էր. մեկնիլն ալ խելք չէր։ պէտք էր բարեփոխել թիւր գաղափարները։ ուստի առանց զգալի ընդմտուս յուզումի, սովորական այցերուի մը պէս նստայ և ես ինքս պատմեցի թէ Կռէկուառ ի՞նչպէս խզբզեց մեր սենեակէն ներս և ի՞նչպէս ամբաստանեց զմեզ իբրեւ խարդախ ընկերութեան մը անդամները։

—Կեցցի՜ս, գոչեց Բօլ, ինչո՞ւ սարկայն ալ խզբզութիւնը։

—Արդարացումի ուրիշ միջոց չկար, յարեց Հրաչեայ, Թեթեւ անզգուշութիւն մը կրնար ոչնչացնել մեր պատիւը Պարգեւեաններուն առջեւ, ուստի կատարեալ անկեղծութեամբ և նոյն իսկ օրիորդներուն ու ընտանիքին բոլոր անդամներուն ներկայութեանը, բացարոյ կերպով և մարդամանգար պատմեցի Կռէկուառի մեր հասցէին ուղղած նախատական ամբողջ խօսքերը։ Եւ անկէ ետք աւելցուցի թէ պատուոյ դատ պիտի բանայի Կայծակեանի զաւակին դէմ, որուն ապաքինումին կը սպասէի։

Բօլ որ մեծ անձկութեամբ կ'ունկընդրէր Հրաչեայի, անմիջապէս ձեռքը ներկայեց անոր ու հիացական ձեւով մը սեղմելով,

—Ճշմարտապէս մեծ մարդ է՛ք, բարեկամ, ըսաւ, ես այսչափը պիտի չկրնայի մտածել։

—Պէտքը ամէն բան ընել կուտայ պատասխանեց Դանարաշ, այսչափ ճիգերու ու տխրատութեամբ ստացած վարկ տանակոխ պիտի ելլար եթէ այդ գերբնական միջոցին չդիմէի։ Պարգեւեանին դուռը կղպելէ ետք, խորհրդաւոր շեշտով մը Բօլի մօտենալով,

—Դրօթած անխոհեմութիւնդ դարմանելու համար գերմարդկային ճիգեր թափեցի, ըսաւ։

—Ի՞նչ անխոհեմութիւն, հարցուց Բօլ, անդիտանալ ձեւացնելով դիմացինին նպատակը։

—Դուն շատ աղէկ գիտես ակնարկել օգած խնդիրս, յարեց, Կռէկուառը անանկ տուն մը նետել կուտաս, հոն ալ շնորհքով մը ծեծել կուտաս. ատոնք աղէկ. իր արժանի պատիժն է թող երթայ քաշէ. և երբ այս ամէնէն չբաւականանալով լրագրին մէջ ալ զինքը խայտառակելու կ'ելլաս. կը կարծե՞ս որ Պարգեւեանի պէս խորամանկ մարդ մը անտարբեր գտնուի այս ամէնուն հանդէպ։

—Ա՜ս ի՞նչ զրպարտութիւններ են գոչեց Բօլ, երդիծական չքմեղացումով մը, զի՞ս կ'ամբաստանէք իբրեւ Կռէկուառի գլխուն եկածներուն հեղինակը, ամենեւին չեմ ընդունիր և բոլոր կարողութիւնովս կը բողոքեմ։

— Դուն կրցածիդ չափ բողոքէ, պատասխանեց Հրաչեայ, Պարգեւեանը անանկ բաներ կլլող մարդ չէ։ Կռէկուառ մեր գրասենեակէն մեկնելէն ետք, ինչպէս դիտէք, Պարգեւեանի հանդիպած և հոն բերնին եկածը ասած է, երկու օր ետք մարդը լրագիրին մէջ կարդալուն պէս տղուն գլխուն եկածները, բնականաբար խորհած է թէ ո՞վ կրնար չահ ունենալ անոր այս մեռելական անխօսութեան ենթարկուելէն, կարծեմ աւելորդ չէ ըսել թէ առանց դժուարութեան մեր երկուքը մտաբերած է և զմեզ նշանակած է հեղինակը՝ այս օճիրին, որ մասնաւոր զուգադիպութեամբ մը տեղի ունեցած էր Կռէկուառի մեզի հետ կռիւի բռնուած իրիկունը։

—Կը չնորհաւորեմ, գոչեց Բօլ երգիծական շեշտով մը, չէնք չնորհքփաստաբան էք եղեր, սա ի՞նչ կնճռոտ հանգոյց է զոր այսչափ հարտարութեամբ քակել կը յաջողիք։

—Կատակի մի՛ զարներ, յարեց Հրաչեայ, Պարգեւեանի սեմէն ներս կոխելուս պէս, առաջին վայրկենին հակցայ հասառուին մեզ նկատմամբ ատծած յոռի զգացումը, մարդը բոլորովին փոխուած գտայ, դէմքը կախեր, ժանիքը լարեր, կատարեալ դժգոհի մը երեւոյթն առեր էր։ Առաջին ատթիւ շատրած մնացի, զղջացի այցելելուս։ ի՞նչ ընէի, այս դժգոհ ընդունելութիւնը տեսնելէ ետք նստիլ անկարելի էր. մեկնիլն ալ խելք չէր։ պէտք էր բարեփոխել թիւր գաղափարները։ ուստի առանց զգալի ընդմտուս յուզումի, սովորական այցերուի մը պէս նստայ և ես ինքս պատմեցի թէ Կռէկուառ ի՞նչպէս խզբզեց մեր սենեակէն ներս և ի՞նչպէս ամբաստանեց զմեզ իբրեւ խարդախ ընկերութեան մը անդամները։

—Կեցցի՜ս, գոչեց Բօլ, ինչո՞ւ սարկայն ալ խզբզութիւնը։

—Արդարացումի ուրիշ միջոց չկար, յարեց Հրաչեայ, Թեթեւ անզգուշութիւն մը կրնար ոչնչացնել մեր պատիւը Պարգեւեաններուն առջեւ, ուստի կատարեալ անկեղծութեամբ և նոյն իսկ օրիորդներուն ու ընտանիքին բոլոր անդամներուն ներկայութեանը, բացարոյ կերպով և մարդամանգար պատմեցի Կռէկուառի մեր հասցէին ուղղած նախատական ամբողջ խօսքերը։ Եւ անկէ ետք աւելցուցի թէ պատուոյ դատ պիտի բանայի Կայծակեանի զաւակին դէմ, որուն ապաքինումին կը սպասէի։

Բօլ որ մեծ անձկութեամբ կ'ունկընդրէր Հրաչեայի, անմիջապէս ձեռքը ներկայեց անոր ու հիացական ձեւով մը սեղմելով,

—Ճշմարտապէս մեծ մարդ է՛ք, բարեկամ, ըսաւ, ես այսչափը պիտի չկրնայի մտածել։

—Պէտքը ամէն բան ընել կուտայ պատասխանեց Դանարաշ, այսչափ ճիգերու ու տխրատութեամբ ստացած վարկ տանակոխ պիտի ելլար եթէ այդ գերբնական միջոցին չդիմէի։ Պարգեւեանին դուռը կղպելէ ետք, խորհրդաւոր շեշտով մը Բօլի մօտենալով,

—Դրօթած անխոհեմութիւնդ դարմանելու համար գերմարդկային ճիգեր թափեցի, ըսաւ։

—Ի՞նչ անխոհեմութիւն, հարցուց Բօլ, անդիտանալ ձեւացնելով դիմացինին նպատակը։

—Դուն շատ աղէկ գիտես ակնարկել օգած խնդիրս, յարեց, Կռէկուառը անանկ տուն մը նետել կուտաս, հոն ալ շնորհքով մը ծեծել կուտաս. ատոնք աղէկ. իր արժանի պատիժն է թող երթայ քաշէ. և երբ այս ամէնէն չբաւականանալով լրագրին մէջ ալ զինքը խայտառակելու կ'ելլաս. կը կարծե՞ս որ Պարգեւեանի պէս խորամանկ մարդ մը անտարբեր գտնուի այս ամէնուն հանդէպ։

—Ա՜ս ի՞նչ զրպարտութիւններ են գոչեց Բօլ, երդիծական չքմեղացումով մը, զի՞ս կ'ամբաստանէք իբրեւ Կռէկուառի գլխուն եկածներուն հեղինակը, ամենեւին չեմ ընդունիր և բոլոր կարողութիւնովս կը բողոքեմ։

— Դուն կրցածիդ չափ բողոքէ, պատասխանեց Հրաչեայ, Պարգեւեանը անանկ բաներ կլլող մարդ չէ։ Կռէկուառ մեր գրասենեակէն մեկնելէն ետք, ինչպէս դիտէք, Պարգեւեանի հանդիպած և հոն բերնին եկածը ասած է, երկու

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ»ի Նոյեմբեր 19ի խմբագրականն

Ջիֆուի ամերիկեան հիւպատոսը կը հեռագրէ պաշտօնապէս Ուաշինկթըն թէ Բորթ Արթուրի «արտաքին բերդերը» արդէն իսկ ճարոնցիներուն ձեռքը կը գտնուին։ Նոյնօրինակ լուրեր արդէն Սերոպա ալ հասած են քանիցս, և վերջերս մանաւանդ հաւաստացողներուն թիւը աւելցաւ, երբ այլեւս տարակոյս չմնաց թէ կը շարունակուին ճարոնական պաշարման կանոնաւոր յարձակումները ամրութիւններուն վերջին գծին դէմ, որ կը համապատասխանէ բուն կեդրոնին։ «Արտաքին բերդեր»բացատրութեամբ պէտք է հասկնանք ա՛յն ամրութիւնները, որոնք երկուքէն մինչեւ երեք հազար մէթր տարածութեան վրայ ամրոցներուն կոչիլը կը կազմեն, և պաշտօնական պաշարողներուն հրետանիին կրակը բուն քաղաքէն հեռի պահելու։ Բերդերը արտաքին գօտիին գծին մէջ ամրափակուած են։ Ճարոնցիներուն յառաջխաղացութեան ուղղութեան մէջ կան իրարու ետեւէ գտնուած երեք գիծեր, բերդական ամրութեամբ։ Ամէն ատեն որ ճարոնցիք ասոնցմէ մէկը կը գրաւեն, իսկոյն սխալ լուր մը կը տարածուի թէ ներքին մնայուն գօտին գրաւած են, մինչդեռ Թոքիոյի վերջին պաշտօնական տեղեկութեան մէջ իսկ ասանկ լուր մը չկայ։ Արդէն մենք գիտէինք որ ճարոնցիք ինչե՛ր գրաւած էին մինչեւ հիմա, ուստի Ջիֆուի ամերիկեան հիւպատոսը նոր բան մը չի պատմեր մեզի, երբ մնայուն ամրոցներուն անմիջապէս աւելօք գտնուած գիծը «արտաքին բերդեր» կ'անուանէ։ Բայց կարելի է որ ատով նոր բան մը ըսել կ'ուզէ, որովհետեւ վերջին ճարոնական յաջողութեան վրայ Բորթ Արթուրի կացութիւնը խիստ տագնապալից ցոյց կուտայ։ Այս դիտողութիւնը կ'արդարանայ, եթէ ճշմարիտ ըլլայ Բեթերսպուրկէ եկած այն լուրը՝ թէ Զարին նախագահութեամբ գումարուած Պատերազմական Խորհուրդը որոշեր է յանձնարարել զօրավար Սթէսսէլի իր մնացած մարդիկներով Լիաօթիշանի բերդախումբը կամ թերակղզին քաշուիլ։ Եթէ այսպիսի նահանջ մը անհրաժեշտ կը համարուի, ա՛յն ատեն «արտաքին բերդեր» ըսելով պէտք է հասկնալ ուրիշ աւելի կարեւոր մնայուն ամրութիւններ։ Այսինքն ամրութիւններուն կորիզին առջեւ հասած պէտք է ըլլան ճարոնցիք։

Բորթ Արթուրի ամրութիւններուն վրայ մեր ընթերցողներուն նոր դաղափար մը տալու համար, ըսե՛նք թէ մնայուն ըսուած գօտին անջատ բերդերէ չի կազմուիր, այլ բերդախումբեր և միահաղոյն դրութենէ մը, որոնց մէն մի անդամը կողմնակի զիրար կը պաշտպանեն։ Հիմա յարձակողները պարտաւոր են մի առ մի լուսնցնել այդ խումբերը, մինչեւ որ պաշտպանները ապաստանին վերջինին մէջ։ Այս վերջին բերդախումբը քնականաբար խիստ ամուր պահուած է, կը տիրէ բոլոր նախադիր բերդերուն վրայ։ Արդ, ահա սա՛ կէտը դեռ ճշդուած չէ թէ ճարոնցիք ա՛յսքան յառաջ գացած են և Ռուսք այդ վերջին բերդախումբը փախած են։ Ցորչափ այս կէտը չհաստատուի, ճարոնցիք բերդին տէրը չեն։ Յարձակումով յաղթութիւն չկայ, մինչեւ որ խոշոր թնդանօթներով նախ և առաջ խոշոր պատառուածք մը չբացուի։ Ան ալ շատ մօտէն կրնայ ըլլալ, որովհետեւ բերդախումբը հեռուէն արձակուած թնդանօթներուն դէմ պատով մը պաշտպանուած է։

Ռուսիոյ Պարիսեան Նաւատորմը, երեք մասերու բաժնուած, կ'աշխատի Մ. Ասիա հասնիլ։ Մոմակալ Բաժանմունքին անձնական հրամատարութեան տակ գտնուած, և չորս ամենանոր զրահաւորներէ, Սուվարով, Ալեքսանդր, Պորոսինօ և Օրել, երեք յածանաւերէ և քանի մը թորպիլանաւերէ բաղկացեալ ծանր նաւաբաժինը Դր. Իրիկուն ափրիկեան արեւմտեան ծովեզերքին վրայ Կանանչ Հրուանդանէն մեկնեցաւ հարաւային ուղղութեամբ։ Այս նաւատորմին բաժինը գերման հարաւային Ափրիկէի վերաբերեալ Տամարալանտի ծովեզերքին վրայ ածուխ պիտի առնէ, և յետոյ պիտի երթայ Մատակասքար ֆրանսական կղզին հիւսիսային ծայրը դէպի Տիէկօ Սուարէզ՝ Բարեյուսոյ Գլուխին ճամբան բռնելու համար, միւս երկու մասերն ալ հաւանաբար իրեն հետ առնելէ վերջ։ Թէթեւ Նաւաբաժինը հրամատարութեամբ ծովակալ Ֆոլքերզամի Թանէքէն արեւելք գնաց և Սուտաի ծովածոցին մէջ պարենաւորուեցաւ։ Այս պահուս այս նաւաբաժինը Սուէզի ջրանցքն պիտի անցնէր, սեղական իշխանութեանց կողմէ արտօնուած ըլլալով։ Երրորդ նաւախումբը որ կ'անուանուի լրացուցիչ մաս. Դ.։ Լիպաւէն մեկնեցաւ, և նոյն օրը Պորընհոլմ կղզին հիւսիսային ծայրէն անցաւ։ Այս նաւախումբը հաւանաբար Սուէզի ճամբով սրընթացութեամբ պիտի երթայ միանալ երկուքին։

Բարձրագոյն Նաւատորմը Մատակասքարէն Հնդկաց Ովկիանոսին մէջէն չինական ծովերը չմտած, հաւանաբար երեք խումբերը պիտի միանան։ Արդէն ճարոնցիք կը պատրաստուին ընդունելու իրենց թշնամին,

---

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ 316

ՖԱՏՄԱ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ԶԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ԵՂԵԱԿԱՆ-ԷՆՏԱՆԵԱԿԱՆ ԿՕԱՆԳԷՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱ.

Հրաչեայ կատարելապէս հասած կը նկատէր այլ. եւս իր նպատակին։ Հաստատուն վերահաստատուած էր իր նախկին հաւատքին վրայ և նորանոր թախանձանքներ կ'ընէր զինքը եւ կեցնելու համար Կռէկուառի դէմ բանալիք պատուոյ դատէն։

Երիտասարդը ալ աւելի ամրապնդելու համար հաստատուն իր նպատակին մէջ,

—Ներեցէք Պարգեւեան էֆէնտի, ըսաւ, եթէ իմ տեսակէտս խորհիք, իրաւունք պիտի տաք ինձ որ դատական վճիռ մը ունենամ ձեռքս։ Կռէկուառի այս հարուածը եթէ նիւթապէս ազդեցութիւն չունենայ իսկ, և բացայայտ է որ չպիտի ալ ունենայ, բարոյապէս կրնայ ծանր անհեղութիւններ ունենալ։ Հեռագիր ստացած եմ Պ. Սաղաթիէլէն որ մօտ օրէն մայրաքաղաքս կը հասնի գուցէ։ Արդ, անակնկալ պատուանդիր անձնաւորութիւն մը երբ իմանայ թէ ծանր յարձակումներ եղած են իրեն, զաւակին և իրենց առեւտրական տան դէմ և ես անտարբեր գտնուած եմ, ըսէք կ'աղաչեմ, ի՞նչ գաղափար պիտի գոյացնէ իմ վրաս։ Ատանկ պարագաներու մէջ լռելը մինչեւ մէկ ատիճան վախնալ չի՞ նշանակեր։

Ունկնդիրները միահամուռ հերքեցին Հրաչեայի այս կարծիքն և վստահացուցին զայն թէ Պօլսոյ մէջ այնչափ միամիտ մարդ չկար որ կարեւորութիւն ընծայէր Կռէկուառի նախանձոտ բարբաջանքներուն։

Հրաչեայ ալ գոհանալով այսչափով, Բօլի վրայ անդրադարձաւ և սկսաւ անոր դրուատիքը ընել։ Դերձակուհիին աղջիկը Օր. Վարդանոյ հիացանչ կ'ունկընդրէր նախկին ապահովապրողին նկատմամբ արտայայտուած այս համակրական խօսքերուն։

Երիտասարդը ուրիշ նիւթերու վրայ եւս բաւական խօսակցելէ ետք, յաղթական կերպով տուն վերադարձաւ։ Բօլ դեռ արթուն էր իր սենեկին մէջ, Հրաչեայ ուղղակի հոն դիմեց և

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ 316

ՖԱՏՄԱ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ԶԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ԵՂԵԱԿԱՆ-ԷՆՏԱՆԵԱԿԱՆ ԿՕԱՆԳԷՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱ.

Հրաչեայ կատարելապէս հասած կը նկատէր այլ. եւս իր նպատակին։ Հաստատուն վերահաստատուած էր իր նախկին հաւատքին վրայ և նորանոր թախանձանքներ կ'ընէր զինքը եւ կեցնելու համար Կռէկուառի դէմ բանալիք պատուոյ դատէն։

Երիտասարդը ալ աւելի ամրապնդելու համար հաստատուն իր նպատակին մէջ,

—Ներեցէք Պարգեւեան էֆէնտի, ըսաւ, եթէ իմ տեսակէտս խորհիք, իրաւունք պիտի տաք ինձ որ դատական վճիռ մը ունենամ ձեռքս։ Կռէկուառի այս հարուածը եթէ նիւթապէս ազդեցութիւն չունենայ իսկ, և բացայայտ է որ չպիտի ալ ունենայ, բարոյապէս կրնայ ծանր անհեղութիւններ ունենալ։ Հեռագիր ստացած եմ Պ. Սաղաթիէլէն որ մօտ օրէն մայրաքաղաքս կը հասնի գուցէ։ Արդ, անակնկալ պատուանդիր անձնաւորութիւն մը երբ իմանայ թէ ծանր յարձակումներ եղած են իրեն, զաւակին և իրենց առեւտրական տան դէմ և ես անտարբեր գտնուած եմ, ըսէք կ'աղաչեմ, ի՞նչ գաղափար պիտի գոյացնէ իմ վրաս։ Ատանկ պարագաներու մէջ լռելը մինչեւ մէկ ատիճան վախնալ չի՞ նշանակեր։

Ունկնդիրները միահամուռ հերքեցին Հրաչեայի այս կարծիքն և վստահացուցին զայն թէ Պօլսոյ մէջ այնչափ միամիտ մարդ չկար որ կարեւորութիւն ընծայէր Կռէկուառի նախանձոտ բարբաջանքներուն։

Հրաչեայ ալ գոհանալով այսչափով, Բօլի վրայ անդրադարձաւ և սկսաւ անոր դրուատիքը ընել։ Դերձակուհիին աղջիկը Օր. Վարդանոյ հիացանչ կ'ունկընդրէր նախկին ապահովապրողին նկատմամբ արտայայտուած այս համակրական խօսքերուն։

Երիտասարդը ուրիշ նիւթերու վրայ եւս բաւական խօսակցելէ ետք, յաղթական կերպով տուն վերադարձաւ։ Բօլ դեռ արթուն էր իր սենեկին մէջ, Հրաչեայ ուղղակի հոն դիմեց և

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱՏՆԵՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԱՀՈ ՕՀԱՆՋԱՆՅԱՆ

ՅԱՍՅԱՆ ՅԱՍՅ

ՅՈՇՈՅԱՏՈՒ

ամամով դաղ-
տաքր Լա ազգանունը վանձոմիաս
տաքր մս դդդայ դեղնա ամդդրաստաղաղ
գաղիանի դեղնաղ ամ դաղ դեղ դեղ
դեղ դեղ դեղ

Ս. Կաթողիկոսը պատասխանելով այս բանաւոր-ութեան, ըսաւ որ թէեւ պարզ ուխտ մը ընելու եկած էր Ռա-կեզվիրի այս վաղեմի արուարձանին պատմական եկեղեցի՝, բայց վարժա-բանը անբաժան մաս նկատելով եկե-ղեցիին հոլանիէն, հաւանեցաւ նաեւ այցելել հոն։ Խրախուսեց պաշտօնէու-թիւնը և ուսանողութիւնը, որոնց քանի մը խրատականներ խօսելէ ետք, պաշտամունքով մը իր օրհնութիւնները տուաւ։

Յետոյ Ս. Կաթողիկոսը ուղղուե-ցաւ աղջկանց և մանկապարտէզի բա-ժիններն ալ, ո ր բարի գալստեան եր-գերով յարգալիր հիւրընկալութիւն մը եղաւ։ Տեսնելու էր մանաւանդ ման-կապարտէզի սանիկներուն դէմքերը, որոնց վրայ մանկական և անգիտակ ուրախութիւն մը կը ցոլար, աչքերնին պիշ պիշ ուղղած Կիլիկիոյ Հովուապե-տին, որ իր հայրական ծանրաշուք և գգուող ակնարկներովը և սիրալիր ժպտանքովը կը դիտէր զանոնք, ինքն ալ իր դէմքին վրայ ցոլացնելով ներ-քին հրճուանք մը և կրկնելով թէ «Այս անդաստանին ծաղիկները, կը մաղթեմ որ օր մը պտուղ ըլլան»։

Պալաթու թաղն ու եկեղեցին եր-կար տարիներէ ի վեր կաթողիկոսական այցելութիւն չէր վայելած, որով Սա-հակ Կաթողիկոսի այս պարզունակ այ-ցելութեան լուրը անմիջապէս տարած-ուեցաւ թաղին մէջ։ Ու պահ մը ետք, արդէն եկեղեցիին բակն ու դպրոցին առջեւ բազմութիւնը աւելի խռացած էր սպասելով Ն. Ս. Օծութեան վար-ժարանէն ելնելուն։ Բազմութեան մէջ կը նշմարուէին նաեւ թաղայի Ցոյն և Հրեայ հետաքրքիրներ, որոնք փու-թացած էին Ս. Կաթողիկոսը տես-նելու։

Ն. Ս. Օծութիւն վարժարանին մէջ սիրող կարգապահութեան և եղած սիրալիր հիւրասիրութեան համար իր գոհունակութիւնը յայտնելէ ետք վարժարանին տեսուչ Գէորգ էֆ. Սիմ-քէչեանի և Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց մեկնեցաւ վարժարանէն, որուն դրան առջեւ բազմութիւնը խանդավառ և հաւատալիր, Ս. Աջը կը համբուրէր։

Ժամը 7½ին Տ. Սահակ Կաթողի-կոս, Տ. Գէորգ Արքազանի հետ մեկ-նեցաւ։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ ՄԷՋ

Ն. Ս. Օծութիւնը Պալաթէ դար-ձին ընկերակցութեամբ Տ. Գէորգ Եպս.ի այցելեց Խասգիւղ։ Թաղին քարոզիչ Տ. Տիրայր Վրդ. Մարգար-եան, քահանայից դասուն և Թաղ. Խորհրդոյ անդամներուն հետ, ընդ առաջ փութալով Ն. Ս. Օծութեան, առաջնորդեց զայն Ս. Սուրբ Յակոբոսի հոյակապ եկեղեցին ուր Ս. Կաթողի-կոսը պահ մը աղօթեց և Պահպանիչով մը օրհնեց ներկայ ժողովուրդը, վար-ժարանին երկուս ուսուցիչներն ու պաշտօնէութիւնը։ Ն. Ս. Օծութիւն յետոյ Ներսէսեան դպրոցին շինութիւնը աչքէ անցուց, օրհնեց սատարող բա-ներաբար Թորոս էֆ. Բարաղամեանը, ճարտարապետ Մելիտոսեան էֆ.ն և աշխատաւորները։

Ս. Կաթողիկոսը յետոյ ուղղուեցաւ Գալֆեան Որբանոց ուր հանդիպուն հաստատութեան բոլոր որբուհիները, Բրիստ.նէ մայրապետին առաջնորդու-թեամբ, դրանը առջեւ երկու կարգի վրայ շարուած ընդունեցին Ն. Ս. Օծութիւնը Հրաշափառ շարականը եր-գելով, և առաջնորդեցին Որբանոցին հիւրանոցը։ Հոն որբուհիները մի առ մի Ն. Ս. Օծութեան ներկայանալով Ս. Աջը համբուրեցին և ընդունեցին Ս. Կաթողիկոսին քաջալերական խրատ-ները։

Քրիստինէ մայրապետ տեղեկու-թիւններ տուաւ Ս. Կաթողիկոսին Որ-բանոցին վիճակին վրայ, որուն յար-կերը մի առ մի այցելեց Ն. Ս. Օծու-թիւն, և տիրող կանոնաւորութենէն ու մաքրութենէն համար իր գոհունա-կութիւնը յայտնեց Մայրապետին և դրուատեց Խնամակալուհի Տիկնանց ջանքերը։

Հիւրանոցին մէջ որբերը Համիտիյէ քայլերգը երգեցին, ինչպէս նաեւ Ն. Ս. Օծութեան անուան նուիրուած երգ մը։

Որբանոցին պաշտօնէութիւնը պատ-շաճ ուժարանքներ ու պատուասիրու-թիւններ ընծայեց Ս. Կաթողիկոսին և Տ. Գէորգ Եպս. Երէցեանի, որոնք յետոյ հաստատութեան մէջ գտնուող մատուռը այցելեցին։ Հոն Ն. Ս. Օծու-թիւն Հոգւոց մը կարդաց բարեյիշա-տակ Սրբուհի Մայրապետին դամբա-նին վրայ և ժամը 10ին մեկնեցաւ Որբանոցէն որբուհիներուն երգերուն մէջ։

Ն. Ս. Օծութիւն հինգ օրկի նուի-րեց Գալֆեան Որբանոցին։

Ս. Կաթողիկոսը Բէյթհանէի ճամ-բով ուղղուեցաւ Շիշլիի գերեզմանա-տունը ուր նաեւ Հոգւոց կարդաց Խո-րէն Պատրիարքին և բոլոր ննջեցեալց հոգւոյն, և յետոյ վերադարձաւ Երու-սաղէմատուն։

*** Երէկ Ս. Կաթողիկոսին այցե-լելու համար Երուսաղէմատուն եկան Հիւանդասոցի Հոգաբարձութեան տես-նադիր Վահ. Պատրիկ էֆ. Կիւլ-պէնկեան և անդամներէն Ցարութիւն էֆ. Ասլանեան, սակայն Ն. Ս. Օծու-թիւնը հոն չգտնելով իրենց այցաքար-ը թողուցին։

ԳԱԼՖԱԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԸ

Այն օրէն ի վեր երբ Խասգիւղի Գալֆեան Որբանոցը իր ուրոյն Խը-նամակալութիւնը ունեցաւ և մայրա-քաղաքիս ընարելագոյն դասակարգին պատկանող տիկիններ ստանձնեցին այդ Որբանոցին նիւթական ու բար-յական պէտքերը հոգալու բարեգոր-ծութիւնը, ժողովրդային համակրան-քի մը առարկայ եղաւ այդ հաստա-տութիւնը և, անոնք իսկ որոնք շատ հեռու կ'ապրէին անհայր և անմայր մնացած աղջիկներու նիւթական նը-պաստ մը ընելէ այդ գերազանցապէս անձնուէր Տիկիններուն աշխատու-թիւններն ու ջանքերը տեսնելով, մասնաւորէն եղան այդ բարեգործու-թեան որ իր արձագանգը գտաւ ամէն ընտանեկան շրջանակներու մէջ։

Այս համակրանքին ամենէն գլխա-ւոր ապացոյցը կը համարուի անուշա Որբանոցին գրեթէ ի հիմանէ վերաշի-նումը և առ այս բացուած հանգա-նակութեան լիառատ և յօժարակամ արդիւնաւորութիւնը որ վարձատրու-թիւնը եղաւ Խնամակալներուն և Տի-կիններուն տարած ջանքերուն։

Որբանոցը կանոնաւոր և օրինաւոր երեւոյթ մը ստացաւ այս վերաշինու-թեամբ և հոն պատսպարուող որբուհի-ները առաւել քան երբեք հոգացուած ու խնամուած կ'զգան զիրենք։

Այս բարեփոխումները սակայն ո-րոնք Որբանոցին օգտին և անոր միակ նպատակին իրագործումին համար կազմակերպուեցան առիթ տուած են կարգ մը կեղծ մուրացիկներու, իրենց ձեռքը տաքը բռնո՝ղ կարգ մը ծոյլ և դատարկայորտ հայրերու և մայրերու, որ իրենց աղջիկ զաւակները Որբանոց դնեն և իրենք ազատին զանոնք խնամելու պարտականութենէն։ Որ-բանոցին արտաքին փայլուն տեսքը, ներքին կազմակերպութիւնն ու չորս կողմերէ տածուած համակրանքները շլացուցած են այդ կեղծաւոր ծնողք-ները, զրգիռ մը եղած են անոնց որ օգտուին առիթէն ու այս կամ այն մի-ջոցով հոն տեղաւորեն իրենց աղջիկ-ները, չնչին փոխարինութիւն մը ալ տալ կեղծելով ամէն ամիս։

Այսպէս, Խնամակալութիւնը գրե-թէ ամէն օր նմանօրինակ դիմումնե-րու առջեւ կը գտնուի և կը վա-րանի ի՛նչ միջոց ձեռք առնել այս պահանջներուն դոհացում տալու հա-մար։ Խնամակալութեան ընտրութեան պահուն որբուհիներուն թիւը հաշիւ 40ը դտած էր, անկից ի վեր մինչեւ այսօր 61ի յանգած է թիւը, թէեւ այս յաւելումը քննութեամբ և անաչառու-թեամբ կատարուած է, և բացարձա-կապէս նկատողութեան առնուած է ներկայացող և ընդունուող որբուհի-ներուն նիւթական խեղճութիւնն ու արժանաւորութիւնը։

Որբանոցին նպատակը սակայն հայր մայր ունեցող աղջիկներ պատսպարել չէ։ Գալֆեան Որբանոցը, իր բարե-յիշատակ հիմնադրին կտակին տրամա-դրութեան համաձայն, այն աղջիկները միայն պիտի հոգայ, պիտի խնամէ, որոնք հայր, մայր չունին աղքատիկ, և անտիրական են։

Զգալի չեղում մը կրնայ բոլորովին վեր ի վայր շրջել անոր նպատակը ու այն ատեն դժուար կ'ըլլայ ընականա-բար նիւթական մատակարարութիւնը։

Զարմանալին այն է որ սակայն, վարչական շրջանակներու մէջ ծանօթ անձնաւորութիւններ են շատ անգամ, ասոր անոր ձեռքը մէյմէկ յանձնարա-րական տուողները, որոնք կարծես թէ, Որբանոցին կանոնագրութենէն տեղե-կութիւն չունին։

Խնամակալութիւնը իրաւ, այնքան ազնիւ տարրերէ կազմուած է որ չու-զեր իրեն եղած ո և է առաջարկ մեր-ժել, բայց վերջապէս չափ մը, սահման մը կայ ուրկէ անդին չի կըրնար անցնիլ։

Եղած կատարուած հանգանակու-թիւնը չէնքին վերաշինութեանը հա-մար էր միայն ու Խնամակալութեան նիւթական արդի պայմաններուն մէջ, բաւական կը համարուի արդէն 61 թիւը։

Այս տողերը կը գրենք մէկ կողմէ Խնամակալութեան գործը դիւրացնելու և միւս կողմէ պախարակելու համար կեղծ մուրացիկները։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

հետեւեալները որոշեց իր վերջին նիստին մէջ.

1. Խորհուրդը Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ առաջար-կութեան վրայ, ուշադրութեան առաւ Իճատիէի թաղին Սէլամլըղի հետ միացման, ինչպէս նաեւ երկու եկեղեցի-ներ մասնակցաբար մարմնոյ մէջեւ պայ-մանագրով սահմանեալ խառն հասու-թիւնից մասին ի վեր եղած խնդիրն, և պաշտօն յանձնեց իր անդամակիցներէն Տանիլեան և Սուրէնեան էֆէնտիներու, բանակցիլ երկու կողման հետ, թաղային միացման խնդիրը համաձայ-նութեամբ կարգադրելու և եթէ այս անկարելի ըլլայ, այն պարագային խառն հասութիւնից մասին յարուցեալ խնդիրը իրաւախոհութեամբ կարգա-դրելու համար։

2. Կէտիկ Փաշայի Թաղ. Խորհուրդը արտօնութիւն խնդրած էր ծախելու եկեղեցւոյն կալուածներէն Օրթագիւղի մէջ տուն մը և արդիւնքովը ուրիշ մը գնելու։ Խորհուրդը առ այժմ չհաւատ-ցուցեց նոյն տան վաճառումը։

3.—Շապին Գարահիսարի Տիրէզ-գիւղի եկեղեցւոյ սեփական վարագոյրը Խորհրդոյ որոշմամբ հնագիտաց գնա-հատման ենթարկուած և արդիւնքը քարտուղարութեան կողմէ տեղեկա-գրուած ըլլալով, Խորհուրդը պաշտօն դատեց վարագոյրին վաճառումը, և որոշեց կարեւորը գրել վիճակին Ա-ռաջնորդին։

4.—Սեբաստիոյ Առաջնորդարանի և Թօփգաբուի Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ ուղղեալ գրութեանց վրայ, ուշադրու-թեան առնուեցաւ Սեբաստացի Սարաֆ Յարութիւնի կտակի խնդիրը և որոշ-ուեցաւ կտակատար Կէտիկ Փաշայի Թաղ. Խորհուրդէն հարկ եղած վաւե-րական գրերը պահանջել, անոնց ու սուլթանական իրադրութեամբը կարեւորը գիւ-տակցաբար տնօրինելու համար։

ԿԱՑՍ. ԻՐԱՏԻ մը հրամայեց, կ'ըսէ Իքցամ, որ Հայ հասարակութենէն տասը տղաք ձրիաբար ընդունուին պետական վարժարանները։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՏԻԳՐԱՆ ՓԱՇԱՅԻ. — Դահիրէէն Գրիգոր էֆ. Տակմաճեան՝ կը գրէ մեզ, Նոյ. 2/15 թուով.—Տիգրան Փաշա տ'Ապրոյի մար-մինը երէկ անշուք կերպով կայարա-նէն փոխադրուեցաւ հանգուցեալին ապարանքը, քանի որ այնպէս կրնեն թէ ինքը վերջին վարկեանին փափաք յայտնած է որ իր յուղարկաւորութիւնը անշուք կատարուի։ Իսկ այսօր գրեթէ քաղաքիս ամէն կողմը ոգեւորութիւն կը տիրէր։ Ամէն ոք անհամբեր կը սպասէր տեսնելու այն դագաղը որուն մէջ մտաւորապէս երեք ամիս է որ ամփոփուած էր Վահ. Տիգրան Փա-շայի մարմինը։ Տեղական կառավա-րութիւնը օր առաջ ամէն կարգադրու-թիւն ըրած էր, հանգուցեալին ապա-րանքէն մինչեւ Ս. Աստուածածնայ ե-կեղեցին դացող պողոտաներուն վրայ։ Ժամը 10ին (Ը. Ե.) թափորը կազ-մուեցաւ որուն առջեւէն կերթային 12 հեծելազօրքեր. յետոյ կուգային Գա-լատեան երկսեռ վարժարանի աշակերտ-ներն ու աշակերտուհիները, իրենց գը-լուխը ունենալով ուսուցչական մար-մինը. ձայնաւորներ՝ իրենց դպրապե-տով։ Թափորին կը նախագահէր Տ. Դանիէլ Ծ. վարդապետ իր շուրջը ու-նենալով քահանայից դասը։ Մոպերը բռնած էին Եգիպտոսի արդի նախա-բարներէն չորս անձնաւորութիւններ։ Վեց ձիով մեռելակառքը շքեղապատ-ուած էր հարիւրէ աւելի հետեւակա-զօրքերով։ Մեռելակառքին ետեւէն կարապետ պէշ Շերիտեան և 2 ուրիշ պէշեր ձեռքի վրայ թաւշեայ բարձիկ-ներով կը կրէին հանգուցեալին բոլոր պատուանշանները։ Յուղարկաւորներուն մէջ կը նշմարուէին Պոլսոյ փաշա Նու-պար, Հանգուցեալին եղբայրը և որ-դին, Արդին փաշա Նագուլ Մ. Ժան Պուրալի, և ուրիշ երեւելիներ, եւ-րոպական դրեթէ բոլոր հիւպատոսները կառավարական պաշտօնատարներ, դա-տաւորներ, և բարձր դասու եւրո-պացի անձնաւորութիւններ և այլն։ Լորա Քրօմբը թէպէտեւ եկած էր, բայց թափորին չմասնակցեցաւ այլ միայն ապարանքը եկաւ և մեկնեցաւ ցուցակ-ութիւնը յայտնելով։ Թափորը ճիշդ կէս օրին Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին հասաւ ուր մեռելական արարողու-թիւնը կատարուելով կէս օրէն ետք ժամը կէսին (Ը. Ե.) մեռելակիր կառքը ճամբայ ելաւ ազգ. գերեզմանատունը և հանգուցեալին մարմինը ընտանեկան դամբարանին մէջ ամփոփուեցաւ։ Մե-ռելակառքին կը հետեւէին մատաւորա-պէս 150 կառքեր։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԷՆ կը գրեն մեզի.— Քաղաքիս Ս. Հրեշտակապետ թաղի Խնամակալութիւնը հրաժարած ըլլալով, անցած կիրակի նոր թաղականութեան քուէարկութիւն կատարուեցաւ, և ի մէջ այլոց քուէ չահեցան Պողոս Մու-րատեան և Յարութիւն Չալըքեան է-ֆէնտիները։ Երկուքն ալ թէև գոր-ծունեայ և օգտակար անհատներ, սա-կայն մանաւանդ խնդիրի մը առ-թիւ իրենց հակառակութիւնը ցարդ կը շարունակուի, այսպէս ժողովուրդն ալ երկու կուսակցութիւններու բաժ-նուելով, որուն հետեւանքով դժբաղ-դաբար ցարդ թաղային գործերն էին որ կը տուժէին։ Փափաքելի է որ այլ եւս առէն ինչ մոռնալով, երկուքն ալ թաղային գործերուն գլուխը անցնէին, ու առնէ մը ի վեր անկերպարան, խեղճուկրակ վիճակի մը մատնուած կրթ. գործը չենք շնորհք ուղղութիւն մը առնէր։

ԳԼԻՐԳԷՐԵԱՆ ՌԷԹԷՈՍ Է.Ի կողմէ Ս. Կաթողիկոսին յանձնուած գումարն է տասնըմէկուկէս օսմ. ոսկի։ Ինչպէս գրեցինք. Գէրպէրեան վարժարանի աշակերտները հանգանակած էին այս գումարը իրենց մէջ Կիլիկեան դպրոց-ներու պէտքերուն յատկացուելու հա-մար։

ՍՏԱՑԱՆՔ Իզմիրի Հայ Ընթերցա-տան 1903 տարւոյ տեղեկագիրը, որմէ կը յայտնուի թէ ընթերցատունը իր 3ՐԴ շրջանը կը բոլորէ։ Հոն կը յա-ճախեն թէ՛ Հայ և թէ օտարազգի անհատներ որոնք կ'օգտուին ընթեր-ցարանին մէջ գտնուած բազմաթիւ թերթերէն։ Ընթերցատան հասոյթ-ները կը կազմեն բաժանորդագրու-թիւններ, նուիրատուութիւններ, թա-տերական հանդէսներ։ Ընթերցատան վարչութիւնը յանձնուած է Բրիստ. Միութեան-Մեսր. Դր. Ընկ.եան։

ԿԴՐԱՊԵՏ Է.Ի. ՏԻԼՍԻՋԵԱՆԻ Օր. Վեհանոյշ Սալանեանի հետ պսակա-գրութեան հանդէսը տեղի պիտի ու-նենայ առաջիկայ երկուշաբթի 15/28 Նոյմ. ժամը 7½ին Կէտիկ Փաշայի Ս. Յովհաննէս եկեղեցիին մէջ։ Շնորհաւո-րութիւնք տեղի պիտի ունենան Տիլ-սիզեանց ընակարանին մէջ։

ՏԵԱՐՔ ԱԲԻԿԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ իրենց ողբացեալ քրոջ Օր. Աղաւնի Աբիկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ Սամա-թիոյ երից թաղից Ազքատախնամին 190 ղրշ. նուիրած են։ Տօքթ. Տ. Ղազարոսեան էֆէնտի ալ Սամաթիա այցելութեան միջոցին մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է նոյն Ազքատախնամին։

Տօքթ. Մ. ձէվահիրճեան և զաւակունք, Այրի Տիկին Մ. իքա Ց. Բէչեան, Տէր և Տիկին Բիւզանդ Բէչ-եան և զաւակունք Այրի Տիկին Վիք-տորիա Դ. Ֆօն Էմէյ և դուստրը, Այրի Տիկին Լուսաբեր Ա. Այլանվերտի, Տէր և Տիկին Տքթ. Տ. Այլանվերտի և Տքթ. Այլանվերտի Որդի Տէր և Տիկին Խա-չիկ Ֆէսճեան Տէր և Տիկին Վիչէն Ալ-լանվերտի, Տէր և Տիկին Տոքթ. Մ. Տինանեան և Որդի (Թոտոսդ.), Տէր և Տիկին Ց. ձէվահիրճեան և զաւակունք (Սեբաստիա), Այրի Տիկին Ա. Ց. ձէ-վահիրճեան և Որդին, Տէր և Տիկին Բարսեղ Բէչեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Միսաք Բէչեան, ինչպէս նաեւ Այվատեան, Մուրատեան և Մօրուքեան ընտանիքները ցաւօք սրտի կը ծանու-ցանեն ղաւառնաղէտ մահ

ՏԿՆ, ԱՂԱՒԻՆԻ Մ. ԱՐԵՎԱՀԻՐՃԵԱՆԻ

(ԾՆՆԱԼ ԲԷՉԱՆ)

որ հանգաւաւ ի Տէր Շաբաթ գիշեր, ժամ 4ին, յետ տանջանքի հիւանդութեան, ի խոր սուգ թողլով իր ամուսինը, իր մայրը, իր եղբայրը, քոյրն ու աղգա-կանները։

Յուղարկաւորութեան տխուր արա-ողութիւնը պիտի կատարուի յառա-ջիկայ Երեքշաբթի (այսօր), ժամ 5ին, Մայր եկեղեցւոյ մէջ, ուր փոխադ-րուած է հանգուցեալին մարմինը, և ուրկէ պիտի ամփոփուի Պալըգլիի ազ-գային դերեզմանատունը, ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Գուսդաբու, Լանկա, 7 Նոյ. 1903

Կը խնդրուի ծաղկեպսակ չի ղրկել

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ Արզանագրութեանց Բաժինը

ՀԱՅԵՑՆԵՔ

Նախընթաց երկուշաբթի Սրսլան-պէկի մատրան մէջ կատարուեցաւ Ար-չաւիր էֆ. Վէհեանի պսակադրու-թիւնը Օր. Մարիամ Պէքիրեանի հետ, նախագահութեամբ Տ. Կարապետ Ծ. վրդ. Մազրմանի։ Կնքահայրն էր Զարեհ էֆ. Տէր-Կարապետեան։ Սրբա-ւոր էֆ. Վէհեան, վարպետ հնտաքոյծ մը, սիրուած երիտասարդ մըն է և իր պատուաւոր գործունէութեամբ ծանօթ է աւելուտուրի մէջ։ Մեր շնորհաւորու-թիւնները։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

21 Նոյեմբեր 1903

Ֆրանս. 3% Français)	98	55
Բէյժ (Tab. Turcs)	363	—
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	88	37
Նրկաթուղի (Lots Turcs)	128	75
Ֆանդ Օթթ. (Banque Ott.)	592	—
Թրանսվալ (Transvaal)	101	—

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎԱՀԱՆ

Խարիճիէ նէզարէթը ճէլիլէսի գա-լէմը մախսուս միւտիր մուավինի սաա-տէթլու Հազգը պէյ էֆէնտիէ թէր-ֆիէն բրիթպէի Ուլա սընիքը սենիսի թէվհիհ պույրուլմուշ սբր։

ՆԸՇԱՆ

Խարիճիէ նէզարէթը ճէլիլէսի գա-լէմը մախսուս միւտիր մուավինի սաա-տէթլու Հազգը պէյ էֆէնտիէ իշիան-ճիւ բրիթպէյնէն Օսմանի նիշանը ալիսի իհսան պույրուլմուշ սբր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԲՍՅՈՒՄՆԵՐՈՒ ԱԼԳՕՄ. - Կայս. Իրատէի մը համաձայն Ալպօմ մը պի-տի պատրաստուի որ պիտի պարու-նակէ անդամներուն անունները բոլոր այն յանձնաժողովներուն որոնք ներ-կայ եղած են բարեսիրական կամ հան-րօգուտ շինութեանց բացման հան-դէսներուն, Վեհ. Սուլթանին փա-ռապանծ Դահա՛լաթենէն ի վեր։ Այս Ալպօմը պիտի պարունակէ նաեւ պաակերներ, զոյս պիտի չունէ պաշ-տական նկարիչ Սլիքէա պէյ։

ԹՈՒՐԲԻԱ ԵՒ ԴԵՐՄԱՆԻԱ.— Պէր-լի էն կը հեռագրեն.— Պաշտօնաթեր-թը կը հրատարակէ թէ Վիլհէլմ Կայսր Բրուսիական Թագի Արժանիք պատ-ուանշանը տուած է Մեծ Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշայի և Կարմիր Ար-ծիւ պատուանշանին Մեծ-Խաչը Վեհ. Սուլթանին Բ. քարտուղար և սենե-կապետ Իզզէթ փաշայի, և ա քունի ասպատանէներու անօրէն Զօր. Ֆայիգ փաշայի։

ԿԱՑՍ. ՆԱՄԱԿ.— Կուանթէմալա ի հանրապետութեան նախագահը իր ընտրութիւնը ծանուցած էր նամակով մը Վեհ. Սուլթանին։ Ն. Վեհափա-ռութիւն ինքնագիր նամակով մը պա-տասխանած ըլլալով, Կայս. Նամակը Արտաքին գործոց նախարարութեան յանձնուեցաւ իր հացէին զրկուելու համար։

ԱՑԳԻՆԵՐՈՒՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ.— Ս-ըէկուան Թուրք թերթերը կը հրատա-բակեն նոր կանոնագիր մը որ հիմ-նուած է Կայս. այն իրաւէին վրայ, որով տասը տարի ամէն ատակ տուրքէ զերծ կը հռչակուին որթա-լուիճէ վարակուած վարուու այգի-ները։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Այժմ Ա-լէքսանդրիա գտնուող հելլենական նաւաժին սպաները Նոյ. 2ին ընդունուեցան Խիվէին կողմէ։ Ն. Բարձ-րութիւն իր զբօսանաւը դրաւ ա՛ռց տրամադրութեան տակ մինչեւ Նեղոսի ջրամբա՛րը պտոյտ մը կատարելու համար։ Սլէքսանդրիոյ կառավարիչ Մահմուտ փաշա Սրտաքը հանդիսաւոր հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ նա-ւաստիին հրամատար Բունտուրեօթիս և սպայակոյտին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Նոր փոխառութեան օրինագիծը ուրբաթ օր Սօպրանիէին ներկայացուեցաւ։

—Պուլկարիա, Իզմիրի ժամանումնե-րուն դէմ դրած առողջապահիկ մի-ջոցները ջնջեց։

ԵԼՄԱԿԱՆ Նախարար Նազիֆ փաշա հիւանդ ըլլալով բացակայ էր կիրակի օրուան Նախարարաց Խորհուրդէն։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Ռու-մելիի մէջ աւազակներու դէմ կազ-մուած որսորդ վաշտերուն արդի պա-հականոցները անբաւական ըլլալով, Կայս. Իրատէ մը հրամայեց գետնա-փորներ շինել, որպէս զի նոյն զօրքերը ձմեռը հոն ապաստանին։

—Քրէտալայի Սլաթա գիւղին մէջ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ զօրքե-րուն և պուլկար աւազակներուն մի-ջեւ։ Աւազակներէն գրաւուած զէնք-երը և ռազմանիւթերը զինուորական մթերանոցներուն յանձնուեցան։

ՊԱՊԱԿԱՆ ՆՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Հռոմէն մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մօնս. Կէնօքքի ամե-նամեծ հաւանականութեամբ Պոլսոյ Պապական նուիրակ պիտի կարգուի։ Նոր նուիրակը հմուտ աստուածաբան մըն է եղեր և կրօնական ազատ գա-ղափարներու տէր։

ՑՈՒՆԱՑ Լեզուաբանական Վարժա-բանին հաստատութեան Կայս. Իրատէն շնորհուեցաւ։ Դպրոցը պիտի հաստատ-ուի Բերա, Եազըճի փողոցին մէջ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՀԵՍՏ. ՎԱՐ-ԺԱՐԱՆՆԵՐ.— Բ. Դուռը ծանոյց նա-հանգները առեւտրական և արհեստա-գործական վարժարաններ հաստատել և այդ առթիւ ամէն չանք չխնայել։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԵՐԸ.—Մնակ-եան էֆ.ի խումբը կիրակի օր Իզմիր մեկնեցաւ ներկայացումներ տալու հա-մար։

— Օսմ. Թատերախումբն ալ Ֆէ-հիմ էֆ.ի առաջնորդութեամբ և Արամ Մնակ էֆ.ի վարչութեամբ երէկ գի-շերուան կառախումբով Սելանիկ մեկ-նեցաւ, ներկայացումներու համար։

ՇԻՐԲԷԹԸ.— Վեց նոր շոգենաւ-եր գնելու համար Շիրբէթի Վարչու-թիւնը արտօնութիւն խնդրեց Ջեռնհաս պաշտօնարանէն։

ԱԳԱՀՈՎԱԳԻՐ. ընկերութեանց Սէն-տիքային ընդհ. ժողովը անցած շաբ-թու գումարուեցաւ Բերա, Թէլթո-նիայի սրահին մէջ, և միաձայնութեամբ որոշեց շարունակել Սէնտիքան ու արդի սակագիները։

ՄԱՀ.— Սթէնքէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ առաջացած տա-բիքի մէջ մեռած է տիկին Զօղրաֆօս, այրին՝ մեծ բաներար Խրիմեանի Զօղ-բաֆօսի, որ Բերայի Ցունաց Զօղրա-ֆիոն վարժարանը շինել տուած է։

ԲՅՕՒՆՆԵՐԸ.— Առողջապահա-կան Խորհուրդը որոշեց արգիլել վա-ճառումը ալքոլէ, փայտի տաշեղներէ և ուրիշ նիւթերէ պատրաստուած քա-յախներուն, որոնք առողջութեան վնա-սակար են։ Խաղողէ պատրաստուած քացախները միայն պիտի արտօնուին։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Պե-տական Խորհուրդը առաջարկեց Մեծ Եպարքոսութեան, դիւրութիւններ ընծայել այն երկրագործներուն, որոնք ծխախոտ մշակելու արտօնութիւն կը խնդրեն։

ԲԻԷՐ ԼՕԲԻ.— Հռչակաւոր դրա-գէտը որ Պոլիս կը գտնուի իբր հրա-մատար Ֆրանս. դեսպանատան Լաբուր պահականաւին, շաբաթէ մը ի վեր ակնեակէն դուրս չելլեր տեսր ըլլա-լով։ Ակադեմականը այս առիթէն օգ-տուելով ճարտնական կեանքի վրայ նոր վէպ մը սկսած է գրել, ու Տիկին Գրիզանթէմի լոցուցիչ մասը պիտի ըլլայ և պիտի կոչուի «Տիկին Բրունի երրորդ երիտասարդութիւնը»։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.— Կիր. առաւօտեան դէմ Ֆէրիգիւղի Հայոց եկեղեցիին քովի փո-զոցին մէջ ծագած հրդեհէն 7 տուն ու կառատուն մը ու կառք մը այրեցան։ Հրդեհը սկսած տունը թէեւ Էմին և Զիվէր պէյերու կը պատկանէր, բայց լումայափոխ Տիմիթի կը բնակէր։ Կ'ըսուի թէ հրդեհը սկսած է նոյն տան ետեւը կահագործ Ֆրանսուայի բնա-կարանէն որ ապահովագրուած է և-ղեր։ Այս մասին քննութիւն կը կա-տարուի։ Ապահովագր. ընկերութիւն-ները 1000 ոսկիէ աւելի վնաս ունին։

*** Ատաբազարի մեր թղթակիցը կը գրէ թէ վերջին հրդեհը սկսաւ ա-տաղձագործի մը խանութէն և ամէն-քը այրեցան 30 խանութներ ու տուն մը։ Բոցերը գերմարդկային ճիգերով կարելի եղաւ սանձահարել։ Վնասը 8-9000 ոսկի կը դնահատուի։

ԶՄԵՌՆԸ.— Ֆիլիպէէն կը գրեն թէ հոն ալ սոսկալի ձմեռ կը տիրէ։ Այս պատճառաւ վառելանիւթին գինը %60 բարձրացած է։ Բուսչուքի մէջ ձիւնը կէս մէթր բարձրութեան հասած է։

*** «Այիոս-Տիմիթրիոս» հելլենական առագաստանաւը, որ Պիրէոսէն կա-պար բեռցած մեկնած էր, Եկինէի ծո-ցին մէջ ընկղմեցաւ։ Նաւաստիները ազատուեցան։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Օրթա-Պազէի մէջ սրճեփ Վանցի Հասանի խանութը առջի գիշեր գողեր մտնելով արկղիկը բացին և 6000 ղրուշ գրպանելով առին քա-լեցին։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն Հեռագրա-կան Գործակալութենց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռա-գիրները.—

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Նոյ.—Թօքիոյէ պաշ-տօնապէս կը ծանուցուի թէ Բորթ Ար-թուրի նաւարանին մօտ ճաքոնցիք վառօդարան մը օդը հանեցին։ Բազ-մաթիւ Ռուսեր վիրաւորուած են։

ԲԱՐԻԶ.—Վլատիվոսթոքէն կը հե-ռագրեն թէ «Պլանթան» շոգենաւը ռազմանիւթ բեռցած մեկնած է նոյն նաւանանգիստէն Բորթ Արթուր։ Նա-ւապետը յայտարարած է թէ պիտի յա-ջողի պաշարման գօտին խզելով ներս մտնել։

— Զիֆուէն կը ծանուցանեն թէ ճաքոնական թորփիլանոցի մը որ ա-կաններ կը մաքրէր Բորթ Արթուրի բե-ռանը, ընկղմուեր է եղեր «Բէթվիլ-զան»ի (?) կողմէ։

—Կ'ըսեն թէ զօր. Բուրօքաթքին մտադիր է այցելել Վլատիվոսթոք, եթէ դէպքերը թոյլատրեն։

—Մուքտէնէ կը հեռագրեն թէ Ռուսք զգալի կերպով զօրացուցած են իրենց դիրքերը։

ԹԷՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի 33

ԲՕՆՍՕՆ ՏԻՒ ԹԷՐԱՅԼ

ՌՕՔԱՆՊՕԼ

ԲԱՐԻՋԵԱՆ ՄԵԾ ՏՈՒԱՄ

ԹԱՐԳՄ.
ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Ա. ՄԱՍ

ԽՈՐԼՐԴԱՒՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Զ.

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴՐԱՆՔ

—Լաւ ուրեմն, ձեր կինը պիտի ըլլամ, բսաւ Հէրմին։ Նստեցէք հուսա, սա գրասեղանին առջեւ ու գրամէջիս տես ստացագիրը գրեցէք։ Ամ պայմանով է միայն որ Պ. աը-Պօբրէօ կը հաւանի ձեռքս տալ ձեզի։

Եւ աղջիկը ծայրայեղ արհամարհանքով լեցուն ակնարկ մը նետեց գրասենեկի պեսին վրայ, որ խնդրոյն այսպիսի վերջաւորութիւն մը ստանալէն ապշեր մնացեր էր։

Է.

ՔՕԼԱՐ

Պաքարային Ֆէրնան Բօլէն հետաձգելուն յաջորդ օրը, այսինքն կիրակի առաւ., ժամը 8ին միջոցները, մարդ մը, զոր արդէն կը ճանչնանք, Շօսէ ա'Անդէն փողոցէն կ'անցնէր արագ արագ և գործի վրայ կ'երեւէր։ Քօլար, նախկին ենիսական, սովորականին պէս հագած չէր վերէն վար կոճկուած բռաէնկոտը, այլ կապոյտ բաճկոն մը, մին անոնցմէ որոնք հաղիւ ազդրերուն վրայ գ'իջնեն։ Գլուխը դրած էր քասքէդ մը, փոխանակ սրածայր գլխարկին որ սովորաբար ականջին վրայ կը հակէր։ Թմագոյն հատ բուրդէ տարատ մը և չուանի պէս կապուած սեւ փողկապ մը կ'ամբողջացնէին այս տարազը։ Քօլար Շօսէ ա'Անդէն փողոցէն իջաւ մինչեւ Վիքտորատ փողոցը, զոր այն ատեն նոր կը բանային Սէն Լազար փողոցի քանի մը ընդարձակ ապարանքներուն եռաւի կողմէն։ Հազիւ 2-3 տուներ սկսած էին բարձրանալ ձախ կողմին վրայ, մինչ փողոցին աջ կողմը հեծանիներու և տախտակներու միջոցով մը մնայն բաժնուած էր ընդարձակ թափուր հողերէ։ Քօլար այս գեղեցիկ մէկուն մէջ գնաց, անցնելով քացուածքէ մը որ կազմուած էր բացակայ տախտակի մը պատճառաւ, և չիսակ գնաց փոքրիկ տաղաւար մը, որ այսօր քանդուած է և որ այն ատեն կը գտնուէր հին ապարանքի մը պարտէզին ծայրը։ Ապարանքը, որ անգլիացի մեծահարուստ և ինքնատիպ ազնուականի մը սեփականութիւնն էր, բոլորովին անբնակ էր, այսինքն թէ յանձնուած էր նմանապէս անգլիացի դռնապանի մը, որ Սէն Լազար փողոցը հանող կառուցիրի դրան վրայ կառուցուած չէնքին մէջ կը բնակէր։ Ապարանքին եռաւը կը տարածուէր ընդարձակ պարտէզ մը, որուն ծայրը տաղաւար մը կար, երկու յարկէ բաղկացած։ Նկարագրի բաւական տարօրինակ այլանդակութիւնով մը, Լօրա Մաք Ֆէրլ եթէ երբեք ուզած չէր իր ապարանքը վարձու տալ, արտօնած էր սակայն իր դռնապանը վարձու տալ տաղաւարը, և անոր Թողած էր բոլոր շահը։

Արդ, ամիս մը առաջ, առտու մը, երբ դռնապանը դրանը առջեւ կեցած՝ սիկառ կը ծխէր զուտ բրիտանական պաղարիւնութիւնով մը, 27-28 տարու երիտասարդ մը—, որուն կերպարանքէն ու հագուստէն անդրմանդեան ծագում ունենալը յայտնի գ'ըլլար—, անգլերէն լեզուով խօսեցաւ իրեն և խնդրեց տաղաւարը տեսնել։ Այցելեց, հաւնեցաւ, մանաւանդ մեկնաբանել դիրքին համար, ընդունեց առաջարկեալ վարձքը, որ բաւական բարձր էր, և նոյն իրիկունն իսկ կարասիները բերել տալով տեղաւորուեցաւ։ Հեաք ծառայ մը միայն կար։ Այս օտարականը Ֆաբդան Ուիլերմն էր, և երբ Քօլար, որ չէր ուզած Սէն Լազար փողոցին կողմէ չրջան ընել և պարտէզ մտած էր տախտակորմին բացուածքէն, երբ, կ'ըսենք, Քօլար տաղաւարը եկաւ, իր պեսը անկողնէն ելած էր և արդուզարդով կ'զբաղէր։ Ֆաբդան Ուիլերմս սեւ մազեր ու սեւ բարակ պեխեր ունէր։ Աղուոր տղայ էր և վայելուչ շարժուձեւեր ունէր։ Լոնտոնի մէջ, ուր թաքուն պեսը եղած էր չարագործներու ամառոր խումբի մը, Ֆաբդանը կը կրէր Պառոնիկի տիտղոս, որուն օրինակէն ալ բլլալը յաջողած էր հաստատել։ Ընդունուած էր ընկերական լաւագոյն չրջանակներու մէջ և կը բնակէր սիրուն տան մը մէջ ի Պիկրէվ Սքուէյր։ Երկար ատեն, ամէն տեղ ինքզինքը ձեւացուցած էր իբրեւ զաւակը հիւսիսային գաւառի մը յաւագոյն ազնուականներէն մէկուն, որ տարեկան 2500 անգլ. ոսկի եկամուտ ունէր։ Այս հանգամանքով, վայելուչ մարդու, անթերի ազնուականի և վաղեմի զրօսասէրի հմտաւ չանած էր։ Ցեռոյ օր մը, յայտնի չէ թէ ինչո՛ւ, Ֆաբդանը անյայտ եղած էր և խալ զրոյցներ չրլլած էին իր վրայ։ Նիւ Մարքէդի մէջ ըսին որ ազնուական Պառոնիկը պարզապէս գող մըն էր, գրպանախոյզներու յանդուգն պեսա մը, որ հակառակ իր զուտ անգլիական խօսուածքին, ֆրանսացի էր և Թերեւս նոյն իսկ իտալացի։ Ի՛նչ ալ բլլայ, Լոնտոնի մէջ Ֆաբդան Ուիլերմս չիկագոյն մաղեր և անգլիական ձեւով ճմարիտ կիսամօրուքներ ունէր։ Բարիզի մէջ, մազերը ներկեց, կիսամօրուքը կարեց և թողուց որ պեխերը բուսնին։

Արդ, Քօլարի ներս մտած ատենը, կրակին անկիւնը սենեկազգեստով նստած և առջեւը փոքրիկ հայելի մը ասուած, Ֆաբդան Ուիլերմս զանգուր մազերը կը սանդրէր, սիկառ մը ծխելով։ Ֆաբդանը կը ծխէր ծանրօրէն, բայց ակներեւ գոհունակութիւն մը կար դէմքին վրայ և սա մենախօսութիւնը կ'ըներ։

—Հապէ՛ ամիս մը կ'ըսէ Բարիզ գալս, և արդէն քանի մը գործ ունայ։

Ամէն բան կարգին է։ Եթէ սատանան չարունակէ ծառայել ինծի, Պ. Բէրմոր տը Բէրմարէի 12 միլիոնները իմս են։

Ուիլերմս սիկառը քաշեց և իրարու եռեւէ ծուխի երկու ումպեր դուրս արտով չարունակեց,

—Ամ՛ոդ Արման որ Բէրկազ...։ Թէեւ ճմարիտ մարդասէր և հզօր անձ, բայց կատարելապէս պիտի պարտուիր, և տհաճութիւնը պիտի ունենաք Պառոնիկ Սըր Ուիլերմի տալու այն հարստութիւնը որուն հաւատարիմ աւանդապահն էք։ Եւ, աւարտեց Ուիլերմս քրքիջով մը, մօրուքիս և մազերուս նոր գոյնին չնորհիւ, մանաւանդ չնորհիւ անգլիական այն թեթեւ չեշտին զոր առած եմ, երբեք պիտի չճանչնաք ձեր սիրեցեալ եղբայրը, կոմս Անարէան, որուն ժառանգութիւնը գողցաք սա այլանդակ պարուսկով որ իր հայրը ձեր հարստութիւնը գողցած էր։

Անարէա, —վանգի ինք էր— սկսաւ աւելի բարձրաձայն խնդալ։

(Շարունակելի)

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ՓԱՐԻԶ 1900

4

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՔԱՐՄԷԼ ԸՆԿ.

ԱՆԱՐԱՏ ԳԻՆԻՆԵՐ ԵՒ ՔՕՆԵԱՔՆԵՐ

ՌԻՇՕՆ ԼԸ-ՍԻՕՆԻ (Պաղեստին) մեծ մառանները

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ. — ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԵՒ ՄԲԵՐԱՆՈՑ

Ղալաթիոյ Քարափը, Սիրէ Ֆրանսէզ, թիւ 145—147

Բարիզի բժշկ. կաճառին բրոֆէսէօր Ժ. ԲՈՒՇԷԻ
Պոռտոյի գիտական Կաճառէն Բրոֆ. ԿԱՅՕՆԻ
Համպուրկի քաղաքապետութեան քիմիագէտ Ս. Է-ՆՕՌԻ և այլ նշանաւոր գիտուններու վկայութեամբ,

ՄԵՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ

ԲՆԱԿԱՆ, ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆՈՂ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

ՏԻԳՐԱՆ ՄԱՐԶՊԱՆԵԱՆ

ՎԻՐԱԲԱՐՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

Կը բուժէ ակռայի ամէն տեսակ ցաւեր և լինաերու հիւանդութիւններ։ Ամերիկեան դրութեամբ, և կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ փսած ակռաները կը լեցնէ՝ երկար տարիներ առանց ցաւի դիմանալու պայմանաւ։

Ոսկիի և քաւչուի վրայ նուրբ և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, բնականին մէջտ նման։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Բերա, Մեծ Փողոց, Պէսիլը Քարմաք-Գարու, Փէքմէզ Օղլու աբառերման թիւ 3։

Երեկոյթի և Ուրբաթ օրերը ազքատները ձրի կը դարմանուին։ 5—10

ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԴԻՇԵՐՕԹԻՒ ԵՒ ՑԱՐԵՆՆԱՑ

Կը փութամ ծանուցանել Պատ. ազգայնոց թէ, Կայս. Կառավարութեան հրամանաւ հաստատած եմ վարժարան մը, ի Բանկալթի, Նշան Թաշլի կողմը Ռուսաց Հիւանդանոցի փողոցը թիւ 12 և 14 տուներուն մէջ։

Վարժարանս ունի երկսեռ Մանկապարէզ մը, երկսեռ նախակրթարան մը և Բարձր. Նախակրթարան մը միայն աղջկանց յատուկ։

Վարժարանիս դասախօսութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ Երկուշաբթի օր, 1/14 նոյեմբեր։

Աչակերտ տալ փափաքող ծնողները կը հրաւիրուին ամէն օր, առաւօտեան մինչեւ կէս օր տեսակցիլ Տնօրէնութեանս հետ, տեղեկանալու համար ուսմանց ծրագրոյն և ընդունելութեան պայմաններուն։

Հիսնադիր-Տնօրէն
Ե. Գ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

24 Հոկտ. 1904
Բանկալթի 5—4

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

Պոլիս, Պահչէ Դաբու, Պիճ Պիր Զէտիթի դիմաց

Կատարեալ դարմանում ամէն տեսակ փսած ակռաներու, և նամանաւանդ կը զետեղէ արհեստական ակռաներ բնական գեղեցկութեամբ։

Ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իսքէլիէ, իր բնակարանը։ Եւ ամէն օր 5—11 դիմել Պոլիս, Պահչէ Դարու, Պիճ-Պիր-Զէյիտին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
50—1

ՏՕՔԹԷՕՐ ԷՄԻՐԶԷ

Հանրածանօթ մանուկաւոր և կնախտաբան (gynécologue) տօքթ. Էմիրզէ որ 15 տարուան գործունէութեամբը մեծ հմտաբաս ստացած է, կը ծանուցանէ յարգոյ յաճախորդներուն թէ, բնակարանը փոխադրած է Պէյք